

EIROPAS
KOMISIJA

Briselē, 20.2.2014.
COM(2014) 97 final

KOMISIJAS ZIŅOJUMS PADOMEI UN EIROPAS PARLAMENTAM

Jūras stratēģijas pamatdirektīvas (2008/56/EK) īstenošanas pirmais posms

Eiropas Komisijas novērtējums un norādījumi
{SWD(2014) 49 final}

KOMISIJAS ZIŅOJUMS PADOMEI UN EIROPAS PARLAMENTAM

Jūras stratēģijas pamatdirektīvas (2008/56/EK) īstenošanas pirmais posms

Eiropas Komisijas novērtējums un norādījumi

Tikai piecus gadus pēc Jūras stratēģijas pamatdirektīvas (JSPD) stāšanās spēkā ar šo ziņojumu ir beidzies tās īstenošanas vērienīgais pirmais posms. Ir notikusi apjomīga datu vākšana un analīze, kuras laikā dalībvalstis ir veikušas savu jūru vides stāvokļa novērtējumu (sākotnējais novērtējums), definējušas, ko tās uzskata par „labu vides stāvokli” (LVS) jūras ūdeņos, un noteikušas virkni mērķu pašreizējās situācijas uzlabošanai, kā arī vēlamos panākumus līdz 2020. gadam, kad jābūt nodrošinātam LVS. Pateicoties tam, sabiedrībai ir bijusi iespēja diskutēt par jūras vides aizsardzību, ir iegūta plaša informācija par mūsu jūrām un okeāniem un ir uzlabojusies reģionālā sadarbība, jo īpaši reģionālo jūras konvenciju (RJK) ietvaros. Tajā pašā laikā Komisijas veiktais dalībvalstu ziņojumu novērtējums rada bažas — dalībvalstu laba vides stāvokļa definīcijas un izvēlētais ceļš tā sasniegšanai liecina par vispārēju mērķu trūkumu, tajās bieži vien nav ņemtas vērā spēkā esošas prasības un standarti un nav ievērota saskaņotība visā Savienībā pat starp kaimiņvalstīm, kuras atrodas vienā jūras reģionā.

Līdz 2013. gada decembrim ziņojumus Eiropas Komisijai bija iesniegušas gandrīz visas dalībvalstis.¹ Šis ziņojums apliecina, ka dažu dalībvalstu dati ir pieejami tikai daļēji un viena dalībvalsts nav iesniegusi ziņojumu vispār. Attiecīgos gadījumos Eiropas Komisija ir uzsākusi pārkāpumu procedūras. Papildus tiesvedībai Komisija apsvērs, kādā veidā novērtējumu un norādījumus nosūtīt šajā ziņojumā neiekļautajām dalībvalstīm pēc tam, kad tās būs sniegušas attiecīgos datus.

Ņemot vērā šo analīzi, ziņojumā sniegti norādījumi² ieteikumu formā, kuri jāievēro ES, reģionālā vai valstu līmenī. Tā vietā, lai ieteiktu pārstrādāt ziņojumus, kuros konstatētas nepilnības, Komisija šajā ziņojumā un pievienotajā dienestu darba dokumentā ir izklāstījusi proaktīvu, uz nākotni vērstu pieeju. Mērķis ir sniegt konkrētus norādījumus par to, kā risināt atklātās grūtības, turpmāko īstenošanu padarot izmaksu ziņā izdevīgāku un efektīvāku.

Šim ziņojumam pievienotajā dienestu darba dokumentā³ ietverta sīkāka dalībvalstu ziņojumu analīze par direktīvā noteiktajiem jūras vides 11 kvalitatīvajiem raksturlielumiem (piemēram, bioloģiskā daudzveidība, svešzemju sugas, zivis, barības ķēžu veselīgums, piesārņotāji, jūras piesārņotība ar atkritumiem, zemūdens trokšņi), kā arī detalizētāki ieteikumi un par konkrētām valstīm sagatavoti novērtējumi un ieteikumi. 2014. gadā Eiropas Komisijas Kopīgais pētniecības centrs (JRC) izstrādās padziļinātus dalībvalstu ziņojumu tehnisko

¹ Sk. Komisijas dienestu darba dokumentu „Pirmie soļi Jūras stratēģijas pamatdirektīvas īstenošanā — novērtējums saskaņā ar Direktīvas 2008/56/EK 12. pantu” par pašreizējo situāciju saistībā ar dalībvalstu ziņojumiem. Saskaņā ar JSPD dalībvalstīm bez krasta līnijas ziņojums nav jāiesniedz.

² Saskaņā ar Jūras stratēģijas pamatdirektīvas 12. pantu.

³ Komisijas dienestu darba dokuments „Pirmie soļi Jūras stratēģijas pamatdirektīvas īstenošanā — novērtējums saskaņā ar Direktīvas 2008/56/EK 12. pantu”.

aspektu novērtējumus. Secinājumus par vispārējo jūras vides stāvokli Eiropā izstrādās arī Eiropas Vides aģentūra (EVA).

1. EIROPAS JŪRU STĀVOKLIS

Kopumā Eiropas jūras aizņem lielāku teritoriju nekā sauszeme, un tajās ir izveidojusies bagātīga, trausla un unikāla jūras vide, kurā ir vēl daudz kā neatklāta. Cilvēka darbība (gan uz sauszemes, gan jūrā veiktā) arvien vairāk ietekmē jūras ekosistēmas, jo 41 % Eiropas iedzīvotāju dzīvo piekrastes reģionos, turklāt palielinās saimnieciskā darbība, kas ir atkarīga no jūras vides. Dalībvalstu ziņojumi apliecina, ka Eiropas jūrās nav „labs vides stāvoklis”.

Tam ir daudz dažādu iemeslu, jo īpaši šādi:

- lai gan situācija pamazām uzlabojas, Atlantijas okeāna ziemeļaustrumu daļā joprojām tiek pārzvejoti 39 % krājumu, bet Vidusjūrā un Melnajā jūrā – 88 % krājumu⁴;
- dažviet jūras vides piesārņojums ir samazinājies, taču barības vielu un noteiktu bīstamu vielu ziņā vispārējais piesārņojuma līmenis joprojām pārsniedz pieņemamās robežas. Negatīvas skābekļa piesātinājuma izmaiņas barības vielu piesārņojuma ietekmē ir īpaši būtiska problēma Baltijas jūrā un Melnajā jūrā;
- jūras piesārņojums ar atkritumiem, īpaši plastmasu, ir pieaugoša problēma visā pasaulē un ES. Ziemeļjūrā vairāk nekā 90 % ķilžu kuņģos ir plastmasa, bet Atlantijas okeāna pludmalē uz katrēm 100 m ir vidēji 712 atkritumu vienības. Šīs aizvien izplatītākās problēmas ietekme ir atšķirīga, un tās apjoms vēl nav pilnībā noteikts;
- arī klimata pārmaiņas degradē jūras ekosistēmas, lai arī JSPD ietvaros tās nav tieši novērtētas.

Lai sasniegtu 2020. gada mērķi JSPD pilnīgas, atbilstīgas, konsekventas un saskaņotas īstenošanas ietvaros sasniegt labu vides stāvokli, ir jāpieliek daudz vairāk pūļu.

2. GALVENIE NOVĒRTĒŠANAS PRINCIPI

Lai novērtētu, vai dalībvalstu ziņojumos sniegtā informācija veido pilnīgu, atbilstīgu, konsekventu un saskaņotu sistēmu⁵, kā tas noteikts direktīvas 8. pantā (sākotnējais novērtējums), 9. pantā (laba vides stāvokļa noteikšana) un 10. pantā (mērķi vides jomā), Komisija ir izstrādājusi principu kopumu. Īpašu uzmanību tā pievērša tam, vai:

---

⁴ Komisijas paziņojums Padomei par apspriešanos par zvejas iespējām 2014. gadam, COM(2013) 319 *final*.

⁵ Saskaņā ar JSPD 12. pantu: „Pamatojoties uz visu atbilstīgi 9. panta 2. punktam, 10. panta 2. punktam un 11. panta 3. punktam paziņoto informāciju par katru jūras reģionu vai apakšreģionu, Komisija attiecībā uz katru dalībvalsti novērtē, vai katras dalībvalsts paziņotās informācijas elementi veido piemērotu sistēmu, lai atbilstu šīs direktīvas prasībām, un var lūgt attiecīgajai dalībvalstij sniegt jebkādu papildu informāciju, kas ir pieejama un vajadzīga. Sagatavojot šos novērtējumus, Komisija ņem vērā šādu sistēmu saskaņotību katrā jūras reģionā vai apakšreģionā un visā Kopienā”.

- dalībvalstu ziņojumos par visiem attiecīgajiem noteikumiem ir iekļauti visi attiecīgie raksturlielumi un visi jūras ūdeņi,
- labs vides stāvoklis (LVS) ir noteikts precīzi un kvantitatīvi, lai būtu iespējams novērtēt tā sasniegšanas progresu,
- LVS definīcijas vienā un tajā pašā jūras reģionā vai apakšreģionā ir saskaņotas cita ar citu,
- sākotnējais novērtējums atspoguļo zinātniskās atziņas šajā direktīvā aptvertajās nozarēs un ļauj noteikt atskaites punktu turpmākai darbībai,
- izvirzītie mērķi atspoguļo sākotnējā novērtējuma konstatējumus un LVS definīciju, lai dalībvalstis līdz 2020. gadam reāli varētu sasniegt LVS,
- dalībvalstis ir ņēmušas vērā spēkā esošos ES noteikumus un politikas virzienus saistībā ar jūras vidi, kā arī attiecīgos standartus, kas noteikti reģionālajās jūras konvencijās (RJK), ja šādu ES standartu nav.

Šie principi ir detalizēti izklāstīti vairākās aptaujās⁶. Ja nav ievērots viens vai vairāki šādi principi, saskaņotība novērtēta kā „daļēji atbilstīga” vai „neatbilstīga”, „nekonsekventa” un/vai „zema” vai „vidēja”. Ja tie visi ir ievēroti kaut vai minimālā līmenī, novērtējums ir „atbilstīga”, „konsekventa” un „vienota”.

Tikai tad, ja šos kritērijus ir ievērojušas visas dalībvalstis, var noteikt, vai pašreizējie politikas virzieni ļauj ES kopumā virzīties pa pareizo attīstības ceļu, lai līdz 2020. gadam nodrošinātu „ekoloģiski daudzveidīgus un dinamiskus okeānus, kas būtu tīri, veselīgi un produktīvi”⁷. Šobrīd tas tā nav. To apliecina daži piemēri:

- dalībvalstis ir ziņojušas par atšķirīgām sugām un biotopiem, dažas ir ignorējušas ar Dzīvotņu direktīvu noteiktās sugas un biotopus, dažas ir ignorējušas savos ūdeņos mītošos biotopus;
- dalībvalstis ir apzinājušas dažādus Ūdens pamatdirektīvas prioritāro vielu sarakstā minētos piesārņotājus, pievēršot uzmanību vien dažiem un ignorējot citus;
- tikai dažas dalībvalstis ir skaidri norādījušas, ka visi zivju krājumi jāizmanto atbilstīgi maksimālajam ilgtspējīgas ieguves apjomam vai mazākam apjomam.

Tomēr Komisijas novērtējumu nevajadzētu interpretēt galvenokārt saistībā ar atbilstību direktīvai. Tā mērķis drīzāk ir ļaut Komisijai sniegt dalībvalstīm norādījumus par direktīvas mērķiem un ieskatu tās īstenošanā. Visbeidzot – ir skaidrs, ka ziņojumu sagatavošanā dalībvalstīm jāiegulda nozīmīgi pūliņi, jo īpaši ņemot vērā ierobežotos termiņus, taču Komisijas novērtējuma precizitāte ir atkarīga no tai sniegtās informācijas precizitātes. Ir saņemti gan ļoti labas kvalitātes ziņojumi, gan ziņojumi, kuros ir trūkumi vai pretrunas.

⁶ Sk. dienestu darba dokumentu, turpat.

⁷ JSPD 3. panta 5. punkts.

3. GALVENIE KONSTATĒJUMI

(1) Vispusīgs novērtējums

ES jūras ūdeņu stāvokļa novērtējums ir holistisks un ietver sociāli ekonomiskus apsvērumus. Apkopojot plašu informāciju, tas ļauj labāk izprast cilvēka darbības radītās slodzes un ietekmes uz jūras organismiem. Sistemātiskāk nekā jebkad iepriekš ir apskatīta bioloģiskā daudzveidība, svešzemju sugas, jūras piesārņojums ar atkritumiem un zemūdens trokšņi. Vairums dalībvalstu ir ziņojušas par lielāko daļu noteikumu un raksturlielumu, sniedzot plašu pārskatu par jūras vidi Eiropā. Tomēr dažādu valstu starpā ievērojami atšķiras ziņojumu kvalitāte, bet vienas dalībvalsts robežās – raksturlielumi.

Lielāka uzmanība ir pievērsta tādiem instrumentiem kā Ūdens pamatdirektīva, kopējā zivsaimniecības politika un ES bioloģiskās daudzveidības politika jūras nozarē. Tas ir svarīgs devums politikas saskaņotībai, jo līdz ar to ir uzlabota starpnozaru sadarbība un ES valstu dialogs.

Darbs ar JSPD ir veicinājis un papildinājis jaunas norises RJK ietvaros, kas liecina par darba papildināmību ES un reģionālo jūru līmenī un sniedz savstarpējas priekšrocības visām iesaistītajām pusēm. RJK ietvaros dažādā apmērā ir strādāts pie to jūru stāvokļa ziņojumiem, lai tos iekļautu pašu dalībvalstu sākotnējos novērtējumos. Tajās ir izstrādāti arī jauni reģionālas nozīmes rādītāji, mērķi un metodes un panākta vienošanās par nepieciešamību uzlabot reģionālo koordinēšanu.

Dalībvalstīs ir organizētas arī sabiedriskās apspriešanas⁸, kas veicinājušas ieinteresēto personu diskusijas par jūras politikas virzienu noteiktajiem mērķiem visā ES un ārpus tās.

Līdz ar to Jūras stratēģijas pamatdirektīvas pirmais posms ir paviszījis ES soli uz priekšu konkrētā ekosistēmiskās pieejas īstenošanā attiecībā uz tādas cilvēka darbības pārvaldību, kas ietekmē mūsu jūras — galveno direktīvas koncepciju. Ir gūtas vērtīgas atziņas gan ES, gan arī dalībvalstu un reģionālo jūras konvenciju līmenī.

(2) Atbilstība

Papildus minētajiem pozitīvajiem aspektiem Eiropas Komisija dalībvalstu iesniegtajos dokumentos ir konstatējusi arī neatbilstības, un pat dalībvalstīm ar labiem rādītājiem ir jānovērš noteiktas nepilnības.

Direktīvas 8. pantā paredzētais dalībvalstu sākotnējais novērtējums sniedz faktoloģisku pamatojumu direktīvas īstenošanai. Taču bieži vien sākotnējā novērtējuma ziņojumi sniedz vien sadrumstalotu pārskatu par jūras vides stāvokli, ne vienmēr atspoguļojot pieejamās zināšanas pilnībā.

---

⁸ Eiropas Komisija ir saņēmusi informāciju par JSPD 19. pantā noteiktajiem sabiedriskās apspriešanas procesiem no 17 dalībvalstīm. Plašāka informācija pieejama dienestu darba dokumentā.

Datu trūkums dalībvalstu ziņojumos ir neizbēgams, jo zināšanas ar jūru saistītos jautājumos joprojām ir ļoti nepilnīgas, bet JSPD 8. pantā noteiktais novērtējuma tvērums ir ļoti vispusīgs. Tomēr tikai dažas dalībvalstis ir izveidojušas stratēģiju, kā līdz nākamajam ziņojumu iesniegšanas periodam novērst esošos datu trūkumus, piemēram, izstrādājot turpmākus monitoringa plānus valstu un reģionālā līmenī. Ne vienmēr ir mērķtiecīgi izmantoti to pētniecības projektu rezultāti, kuros īpaši pievērsta uzmanība nepilnīgām zināšanām ar jūru saistītos jautājumos attiecībā uz JSPD 11 raksturlielumiem. Visbeidzot, dalībvalstis nav izmantojušas sākotnējo novērtējumu, lai noteiktu atskaites punktu; tā ir zaudēta iespēja, kas sarežģī un dažkārt padara neiespējamu tā attāluma noteikšanu, kas palicis līdz noteiktajam mērķim.

Turklāt īpaši svarīga pirmajā īstenošanas posmā ir precīza LVS noteikšana saskaņā ar 9. pantu, jo ar to tiek noteikts līmenis, kuru dalībvalstis apņemas sasniegt līdz 2020. gadam.

Lielākā daļa dalībvalstu noteikušas LVS visiem raksturlielumiem, un daļa, to nosakot, izvirzījušas augstas mērķvērtības. Tomēr lielākajai daļai nav izdevies pārsniegt direktīvā noteikto LVS minimālo robežu. Piemēram, daudzas valstis nav iekļāvušas ziņojumā kvalitatīvos vai skaidrojošos elementus, kas atspoguļo koncepciju un nodrošina pievienoto vērtību, vērienīgumu un skaidri definētus mērķus. LVS bieži vien arī nav norādīts izmērāmā veidā, kas neļauj reāli novērtēt, kādā apmērā tas ir sasniegts. LVS noteikšanā izvirzītie augstie mērķi, ja tādi ir, bieži vien paliek ieceres līmenī.

Atsevišķos gadījumos dalībvalstis nav sistemātiski pamatojušās uz esošajiem ES tiesību aktiem un RJK standartiem. Tas varētu būt saistīts ar faktu, ka ne visiem ir pilnīgi skaidra JSPD saistība ar citiem attiecīgajiem tiesību aktiem. Taču lielākoties noteiktas dalībvalstis ir ievērojušas izvēles pieeju, tādējādi tikai daļēji ņemot vērā spēkā esošos noteikumus, mērķus un robežvērtības. Ja šobrīd noteiktais LVS paliktu nemainīgs, mūsu okeānu kvalitāti tas uzlabotu pavisam nedaudz.

Tādus pašus secinājumus var attiecināt arī uz mērķiem, kas noteikti saskaņā ar JSPD 10. pantu. Dalībvalstis ir noteikušas daudzus un dažādus mērķus, kuri atšķiras pēc apjoma un specifikas. Taču visbūtiskākais ir tas, ka noteiktie mērķi vides jomā dažkārt nav pietiekami, lai sasniegtu labu vides stāvokli.

(3) Konsekvence

Vēl viens svarīgs faktors ir nekonsekventā direktīvas īstenošana dalībvalstīs. Jo īpaši nav konstatēta loģiska saikne starp sākotnējo novērtējumu (sākumpunkts), LVS noteikšanu (galamērķis) un mērķiem (uzdevumi, kas jāveic, lai sasniegtu mērķi, sākot ar sākumpunktu). Dažas dalībvalstis nav skaidri nošķirušas LVS noteikšanu no pašiem mērķiem vai arī mērķu izstrādē nav ņēmušas vērā sākotnējo novērtējumu, visaptverošu, holistisku procesu pārvēršot par daudzu nesaistītu ziņojumu iesniegšanu.

(4) Saskaņotība

ES jūras ūdeņu aizsardzībā RJK ietvaros ir izveidota laba reģionālā sadarbība. Visās RJK ir veikts ievērojams ieguldījums, lai īstenotu ekosistēmisko pieeju un veicinātu JSPD īstenošanu. Diemžēl dalībvalstis reģionālās sadarbības rezultātus savās jūras stratēģijās iekļauj

atšķirīgi. Dažkārt RJK ietvaros veiktā darba rezultāti ir gūti novēloti, bet gadījumos, kad tie gūti laikus, tas ne vienmēr ir iekļauts valstu ziņojumos.

Tā rezultātā ES, kā arī viena jūras reģiona vai apakšreģiona līmenī trūkst saskaņotības (JSPD 3. panta 5. punkta b) apakšpunkts un 5. panta 2. punkts). Lai arī saskaņotības līmenis ES valstīs ir atšķirīgs un dažos reģionos un atsevišķiem raksturlielumiem ir pat augsts, vispārējais līmenis ir viduvējs vai pat zems. Dalībvalstīs Atlantijas okeāna ziemeļaustrumu reģionā ir visaugstākais saskaņotības līmenis (kaut gan ir iespējams veikt ievērojamus uzlabojumus), savukārt Vidusjūras un jo īpaši Melnās jūras reģionā saskaņotības līmenis ir viszemākais (lai arī Melnās jūras reģionu bija iespējams novērtēt tikai daļēji).

Tas nozīmē, ka ES nav vienotas izpratnes par LVS pat (apakš)reģionu līmenī. Visā ES LVS ir definēts 20 dažādos veidos, kas nozīmē, ka mērķi nav ne kopīgi, ne salīdzināmi.

4. IETEIKUMI UN TURPMĀKĀ RĪCĪBA

JSPD īstenošanas pirmā posma analīze skaidri apliecina, ka ir nepieciešams mērķtiecīgāk virzīties uz priekšu, lai jūras vides aizsardzībā izvairītos no nepietiekamas, neefektīvas, nepilnīgas un nevajadzīgi dārgas pieejas.

Dalībvalstu ziņojumu salīdzināmības pakāpe ir zema, kas sarežģī koordinētu rīcību un analīzi. Tādēļ būs grūti ne tikai sasniegt LVS līdz 2020. gadam, bet pat noskaidrot, cik atlicis līdz mērķa sasniegšanai. Tas arī neļaus ekonomikas dalībniekiem nodrošināt vienlīdzīgus konkurences apstākļus ES un tās jūras reģionos. Tas apdraud svarīgu resursu pamatu, bez kura jūras nozaru izaugsme ilgtermiņā nebūs ilgtspējīga.

Tagad ir parādījusies iespēja uzlabot šo situāciju pirms monitoringa programmu un pasākumu programmu izstrādes, attiecīgi 2014. un 2015. gadā. Ja tās tiks koordinētas vai izstrādātas kopīgi visās dalībvalstīs, tās nodrošinās labākus rezultātus par zemākām izmaksām.

(1) Līdz šim gūtās atziņas

Gaidot pašreizējā novērtējuma rezultātus, Komisija un dalībvalstis jau ir guvušas vairākas atziņas, kuras ir pārvērstas konkrētās iniciatīvās:

- JSPD Kopējā īstenošanas stratēģija⁹ ir pielāgota jaunām grūtībām, un kopā ar dalībvalstīm, RJK un citiem būtiskiem dalībniekiem ir izstrādāta jauna JSPD īstenošanas darba programma 2014.–2018. gadam¹⁰. Kopīgajā programmā ir apzināti galvenie starpposmu mērķi, stiprināta sadarbība ar RJK un paredzēta norādījumu izstrāde ar mērķi uzlabot kopējo izpratni par JSPD prasībām;
- papildu īstenošanas atbalsts dalībvalstīm pieejams pielāgotos un praktiskos projektos, kurus finansē saskaņā ar ES integrētās jūrniecības politiku. Šie projekti ir paredzēti, piemēram, lai uzlabotu direktīvas īstenošanu Vidusjūras un Melnās jūras reģionā;

⁹ Direktīvā ir noteikts detalizēts un koordinēts dalībvalstu ieguldījums. Lai veicinātu šo darbu, dalībvalstis un Eiropas Komisija ir izveidojušas neformālu koordinēšanas programmu — Kopējo īstenošanas stratēģiju (KĪS).

¹⁰ Saskaņotā Darba programma KĪS ietvaros:
http://ec.europa.eu/environment/marine/eu-coast-and-marine-policy/implementation/index_en.htm

- ir veikti pasākumi, lai pilnveidotu un vienkāršotu dalībvalstu ziņošanas pienākumus, kā arī lai izmantotu esošos ziņojumus saskaņā ar atbilstošajiem tiesību aktiem, ievērojot principu „*ziņo vienreiz, izmanto daudzkreiz*”.

(2) Turpmākā rīcība

Neskatoties uz jau gūtajām atziņām, pašreizējā īstenošanas cikla ietvaros un pirms atkārtotas ziņojumu iesniegšanas 2018. gadā vēl ir daudz vairāk jāpanāk. Tam būs vajadzīgas ne tikai vairākas īpašas darbības un augstāki mērķi, bet arī atšķirīgs domāšanas veids attiecībā uz to, kā īstenot JSPD, lai novērstu apzinātās nepilnības.

Īstermiņā un saskaņā ar JSPD 12. pantu ir svarīgi nodrošināt, ka tiek izmantoti līdz šim vispozitīvākie īstenošanas aspekti un ka apzinātie trūkumi negatīvi neietekmē JSPD turpmāko īstenošanu. Lai to izdarītu, dalībvalstīm ātri un nopietni jāizvērtē turpmāk minētie ieteikumi, tostarp sagatavojot monitoringa programmas un pasākumu programmas. Jo īpaši dalībvalstīm vajadzētu:

- izmantot monitoringa programmas, lai novērstu sākotnējā novērtējumā apzinātās nepilnības un trūkumus;
- kā minimālās prasības sistemātiski izmantot standartus, kuri noteikti ES tiesību aktos (piemēram, kopējā zivsaimniecības politikā, Ūdens pamatdirektīvā, Dzīvotņu direktīvā u. c., kā arī iecerētajā direktīvā par jūras telpisko plānošanu (JTP) un integrēto piekrastes pārvaldību (IPP)¹¹, tiklīdz tā stāsies spēkā). Ja šādu standartu nav, dalībvalstīm vajadzētu izmantot reģionam raksturīgus kopējus rādītājus, kurus izstrādājušas attiecīgās RJK savās monitoringa programmās un pasākumu programmās;
- gatavojot monitoringa un pasākumu programmas, pārskatīt un, ja iespējams, atjaunināt savas LVS definīcijas un mērķus, lai nodrošinātu konsekventu pieeju reģionos un starp tiem un dažādiem nosacījumiem;

Papildus, ja Komisija ir atklājusi nepilnības, dalībvalstīm cik drīz vien iespējams, bet ne vēlāk kā līdz 2018. gadam vajadzētu ievērojami uzlabot LVS definīciju kvalitāti un saskaņotību, to sākotnējos novērtējumus un mērķus vides jomā, lai nodrošinātu labākus rezultātus īstenošanas otrajā posmā. Jo īpaši būtu jāveic šādas darbības:

- līdz 2015. gadam jāpārskata, jānostiprina un jāuzlabo spēkā esošais LVS lēmums 2010/477/ES ar mērķi noteikt skaidrākus, vienkāršākus, koncentrētākus, saskaņotākus un salīdzināmākus LVS kritērijus un metodikas standartus. Šis pārskats varētu tikt iekļauts LVS novērtējumā kā klimata pārmaiņu ietekmes faktors¹²;
- jāpārskata JSPD III pielikums un, ja nepieciešams, jāizlabo un jāizstrādā īpaši norādījumi, lai nodrošinātu saskaņotāku un konsekventāku pieeju novērtējumiem nākamajā īstenošanas posmā;

¹¹ Priekšlikums direktīvai, ar ko izveido jūras telpiskās plānošanas un integrētās piekrastes pārvaldības satvaru, COM(2013) 133 *final*.

¹² Kā noteikts SWD(2013) 133 *final* (daļa no „ES stratēģijas par pielāgošanos klimata pārmaiņām”).

jāisteno mūsdienīga un efektīva ES (EEZ) un RJK datu un informācijas kopīgošanas sistēma („WISE-Marine”), pilnībā izmantojot pašreizējās attīstības sniegtās priekšrocības, lai ar iniciatīvu „Zināšanas par jūru 2020” uzlabotu jūras datu pieejamību un savstarpējo izmantojamību;

- sistemātiski jāizmanto novērtējumi, kurus izstrādājušas dalībvalstis saistībā ar citiem būtiskiem ES tiesību aktiem vai saskaņā ar RJK, sagatavošanās darbus uzsākot nekavējoties;
- jāizstrādā rīcības plāni, kas tiek koordinēti (apakš)reģionu līmenī, lai ne vēlāk kā līdz 2018. gadam novērstu apzinātās nepilnības¹³.

Visbeidzot, bet ne mazāk svarīgi ir tas, ka reģionālajai sadarbībai ir jābūt pašā JSPD īstenošanas pamatā un jāietekmē īstenošanas process valstu līmenī, nevis otrādi. Reģionālā līmenī RJK kontekstā Komisijai un dalībvalstīm būtu jāsadarbojas ar citām līgumslēdzējām pusēm, lai veicinātu turpmāku koordināciju reģionu vai apakšreģionu līmenī, ņemot vērā, ka katrai RJK ir sava specifika. Pēc tam dalībvalstīm būtu sistemātiski jāizmanto šie rezultāti īstenošanas procesā valstu līmenī. Komisijai un dalībvalstīm vajadzētu turpināt diskusiju par to, kā visveiksmīgāk sekmēt reģionālo sadarbību un turpināt stiprināt sadarbību ar RJK, jo īpaši tādēļ, lai vēl vairāk vienādotu darba programmas.

Šo ieteikumu mērķis ir nodrošināt skaidru satvaru JSPD īstenošanā izmantojamās sadarbības pieejas pakāpeniskai uzlabošanai, nosakot pakāpeniski īstenojamus pasākumus un sasniedzamus mērķus visos attiecīgajos līmeņos. Ja īstenošana būs notikusi pilnībā un pietiekami ātri, šādā veidā jau krietni vien pirms 2018. gada būs ieviestas nepieciešamās politikas izmaiņas un būs uzlabots veids, kādā mēs kopīgi strādājam pie mūsu okeānu un jūru aizsardzības atlikušajā īsajā laika posmā līdz 2020. gadam.

Pasākumu programmu ziņojuma ietvaros Eiropas Komisija 2016. gadā plāno pārskatīt¹⁴, vai iepriekš aprakstītā kopīgā pieeja ir ieviesta un ir devusi rezultātus, kā arī to, vai ir nepieciešama papildu rīcība, lai nodrošinātu pienācīgu JSPD īstenošanu. Šīs pieejas pamatelementi ir LVS lēmuma pārskatīšana 2015. gadā un reģionu sadarbības stiprināšana. Paralēli tam Eiropas Komisija var izmantot iespēju uzsākt turpmākas pārkāpumu procedūras, lai nepieciešamības gadījumā nodrošinātu pienācīgu JSPD īstenošanu.

5. NOSLĒGUMS

Cilvēka darbība arvien vairāk ietekmē ļoti trauslās ES jūras ekosistēmas. Īstenojot JSPD un ekosistēmisko pieeju pārvērst zinātniski pamatotā jūras vides realitātē, vienlaikus sadarbojoties ar ES kaimiņvalstīm, ir ļoti grūts, taču svarīgs uzdevums. JSPD īstenošanas pirmajā posmā Eiropas, reģionālā un valstu līmenī ir noteikti svarīgi starpposmu mērķi, kas apliecina būtiskus centienus. Tomēr ES joprojām ir ļoti tālu no veselīgiem okeāniem un jūrām. Šā mērķa sasniegšanai līdz 2020. gadam, kas ir mazāk nekā pēc septiņiem gadiem, ir nepieciešami jauni un pastiprināti pasākumi, kā arī ātras un svarīgas pārmaiņas dalībvalstu, Eiropas Komisijas, RJK un citu būtisku organizāciju savstarpējā sadarbībā, koncentrējoties uz

¹³ Šos rīcības plānus varētu balstīt uz Strukturētas īstenošanas un informācijas sistēmas pieeju, un tajos varētu noteikt dažādus pasākumus, kas jāievieš dalībvalstīm, lai uzlabotu īstenošanas gaitu (sk. COM(2012) 95).

¹⁴ JSPD 16. pants.

vienotu rīcību un plānošanu, kā arī politikas saskaņotību dažādās nozarēs. Monitoringa programmu un pasākumu programmu labāka koordinēšana, noteiktāka reģionālā sadarbība un skaidrāka izpratne par visu iesaistīto pušu lomām, atbildību un pienākumiem veicinās izmaksu ziņā izdevīgāku un efektīvāku jūras vides aizsardzību, kā arī ļaus pilnībā īstenot ES tiesisko regulējumu, kurš attiecas uz piesārņojumu no sauszemes avotiem, un sistemātiskākus centienus izveidot integrētu piekrastes zonas pārvaldību. Šīs darbības ir nepieciešamais minimums, ja ES vēlas veiksmīgi īstenot JSPD, aizsargāt savus okeānus un jūras un nodrošināt, ka tās jūras ūdeņi ir ilgtspējīgs izaugsmes avots nākamajām paaudzēm.